

זכותון –

מפגעים סביבתיים כתוצאה מאתר סילוק פסולת

כתיבה:

פאדי עטאללה, קסניה זמסקוב

הנחיה:

עו"ד גלית עופר, הקליניקה לצדק סביבתי אוניברסיטת תל-אביב;

כרמית לובנוב, העמותה לצדק סביבתי

מרץ 2014

זכותון – מפגעים סביבתיים כתוצאה מאתר סילוק פסולת

תוכן עניינים:

3	דרכי פעולה משפטיות חלופיות, סוגי תביעות והליכים	א.
3	הגדרה	א.1.
3	החוקים הסביבתיים העיקריים	א.2.
4	מה הן זכויות האזרח ומה הן הפעולות בהן ניתן לנקוט עפ"י החוק	א.3.
4	תביעה אזרחית לפי חוק למניעת מפגעים	א.3.1.
5	תביעה קבוצתית לפי חוק למניעת מפגעים	א.3.2.
6	תביעה אזרחית לפי פקודת הנזיקין	א.3.3.
7	תביעה ייצוגית	א.3.4.
8	הליך מנהלי	א.3.5.
9	הליך פלילי	א.3.6.
12	נספח – דברי חקיקה נוספים לידיעת האזרח	ב.
12	סמכות העיריה לחוקק חוק עזר	ב.1.
12	פקודת העיריות [נוסח חדש] – תברואה, בריאות הציבור ונוחותו	ב.2.
13	חוק שמירת ניקיון התשמ"ד – 1984	ב.3.
14	חוק רישוי עסקים, תשכ"ח 1968	ב.4.
14	תקנות מניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח מאתרי פסולת)	ב.5.
14	תקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש), התשנ"ג-1992 -	ב.6.

תמונה ע"ג עמוד השער מתוך <http://www.hippowaste.com>

עלון מידע לתושבים – מפגעים סביבתיים כתוצאה מאתר סילוק פסולת

מטרתו של עלון זה להביא לידיעתכם את מגוון אפשרויות הפעולה כנגד זיהומי אוויר, ריח ורעש הנובעים מאתר סילוק פסולת מוסדר או ממזבלה פיראטית. העלון מגדיר את זכויותיכם תוך התייחסות לחוקים הרלוונטיים למפגעים סביבתיים.

בחלק הראשון נפרט דרכי פעולה משפטיות חלופיות וסוגי תביעות והליכים.

בחלק השני (נספח) נביא מקבץ חוקים ותקנות נוספים, שקשורים לשמירת הנקיון ולסילוק אשפה, תוך דגש על חובות וסמכויות ברשויות מקומיות.

א. דרכי פעולה משפטיות חלופיות וסוגי תביעות והליכים

א.1. הגדרה: מה הוא מפגע אסור לפי חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות)

1992?

"מפגע סביבתי" – זיהום אוויר, רעש, ריח, זיהום מים, זיהום מי-ים, זיהום על ידי פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים, זיהום על ידי קרינה, פגיעה בסביבה החופית, מפגע אסבסט, והכל כשהם בניגוד לחיקוק, לצו, לתכנית, לרישיון עסק או לכל היתר או רישיון אחר, או שיש בהם פגיעה בבריאותו של אדם או גרימת סבל ממשי לאדם.

במילים אחרות: כדי שזיהום – אוויר, ריח, רעש וכו' – ייחשב מפגע אסור לפי החוק, עליו לענות על אחד משני התנאים הללו:

1. מנוגד לחיקוק, לצו, לתכנית, לרישיון עסק או לכל היתר או רישיון אחר.
2. פוגע בבריאות או גורם סבל ממשי לאדם.

א.2. החוקים הסביבתיים העיקריים:

- ❖ חוק למניעת מפגעים, תשכ"א – 1961
- ❖ חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב – 1992

א.3. מה הן זכויות האזרח ומה הן הפעולות בהן ניתן לנקוט ע"פ חוק?

א.3.1. תביעה אזרחית לפי חוק למניעת מפגעים (תביעות אזרחיות):

איפה?

↔ בית משפט השלום

מי יכול לתבוע?

- ↔ כל אדם שנפגע או עלול להיפגע ובתנאי שפנה קודם למזהם וגם לשר להגנת הסביבה ואלו לא נקטו בצעדים להפסקת המטרד תוך 60 ימים.
- ↔ הגופים הבאים יכולים לתבוע בשם קבוצת אנשים שנפגעה או עלולה להיפגע לפי החוק:
1. המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים
 2. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
 3. רשות שמורות הטבע
 4. החברה להגנת הטבע
 5. המועצה לארץ ישראל יפה
 6. המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום בישראל
 7. אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה
 8. חיים וסביבה - ארגון הגג לשוחרי איכות הסביבה
 9. הקרן הקיימת לישראל
 10. צלול - עמותה לאיכות הסביבה

מי הנתבע?

↔ מי שגורם או עומד לגרום מפגע סביבתי

ראיות לקיום המפגע:

1. לפי חוק למניעת מפגעים, כל מפגע שנקבע בתקנות כחזק או כבלתי סביר - חזקה שהוא עלול להפריע לאדם שנמצא בקרבת מקום, כל עוד לא הוכח אחרת (סעיף 10 (1) לחוק).
- בתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), תשי"ן – 1990 - נקבע כי עשן, גזים, אדים וכיוצא באלה הנפלטים מבעירת פסולת באתר לסילוק פסולת הם זיהום אוויר בלתי סביר, הגורם לריח בלתי סביר. בכל מקרה אחר של ריח/ זיהום אוויר צריך להוכיח

- שמדובר בזיהום שמפריע או עלול להפריע. כשמדובר בריח – עושים זאת ע"י צוות מריחים שעברו הכשרה לזיהוי ריחות וקביעת מאפייניהם בהתאם לנוהל המשרד להגנת הסביבה.
2. לפי חוק למניעת מפגעים - אם מי שגורם או עומד לגרום למפגע סביבתי כמו ריח, מילא את כל המוטל עליו לפי התקנות - תקטן האחריות עליו (סעיף 10 (2) לחוק).
- התקנות בעניין אתרי סילוק פסולת קובעות, בין היתר, כי מפעיל אתר לסילוק פסולת יתחזק את האתר ויפעילו באופן שימנע זיהום אויר וריח בלתי סבירים מהאתר וינקוט אמצעים הדרושים לפי תקנות אלה, למניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים.
3. **לא צריך להוכיח התרשלות** מצד המזהם, כלומר לא חייבים להוכיח שיש לו חובת זהירות כלפי הנפגע, וגם לא שנהג באופן בלתי סביר. כל עוד קיים זיהום כלשהו ניתן לתבוע את המזהם ללא קשר אם הוא התרשל או לא.

מה הסעד שניתן לתבוע?

- ↪ לבקש צו מניעה – צו להפסיק לאלתר את המפגע, ואם צריך, להפסיק את הפעילות המזהמת;
 - ↪ לבקש צו עשה - צו להשיב את המצב לקדמותו;
 - ↪ לבקש צו עשה - לעשות כל הדרוש למניעת הישנות מקרים אלו;
 - ↪ במידה ומתקיים **מפגע סביבתי חוזר**, רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים לתובע.
- *יש לשים לב – אין סעד כספי (פיצויים) לפי חוק זה.

במקרה של מפגע סביבתי חוזר - לאחר שניתן צו לסילוק במטרה ע"י בית המשפט והמזהם לא פעל לסילוק המטרד, רשאי העותר בשנתיים שלאחר מתן הצו לעתור בשנית וזאת ללא הודעה למזהם ולרשות לפי סעיף 5 לחוק למניעת מפגעים תובענה אזרחית 1992.

א.2.3. תביעה קבוצתית לפי חוק למניעת מפגעים (תביעות אזרחיות):

(דומה לרוב לתביעה אזרחית לפי חוק למניעת מפגעים, פרק 1 לעיל)

איפה?

- ↪ בית משפט שלום

מי יכול לתבוע?

- ↪ קבוצת אנשים שנפגעו או עומדים להיפגע, גוף או עמותה בשמם של אנשים אלו. (סעיף 10 לחוק למניעת מפגעים (תביעות אזרחיות))

מי הנתבע?

↔ מי שגורם או עומד לגרום מפגע סביבתי

תנאים להגשת תביעה קבוצתית:

↔ לפי סעיף 11 לחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), בית משפט רשאי להורות שתובענה שהוגשה לפי סעיף 10 לא תנוהל כתובענה קבוצתית אם שוכנע שנתקיים אחד מאלה:

1. התובענה הוגשה שלא בתום לב
2. גודלה של הקבוצה אינו מצדיק הגשת התובענה כתובענה קבוצתית
3. קיים יסוד סביר להניח כי התובע או בא כוחו אינו מייצג בדרך הולמת את עניינם של כל חברי הקבוצה

↔ בית משפט רשאי להתנות ניהול תובענה כתובענה קבוצתית בתנאים הנראים לו ראויים כדי להבטיח הליך הוגן ויעיל, לצורך הכרעה בשאלות המשותפות לכל המעוניינים.

מה הסעד שניתן לתובע?

- ↔ לבקש צו מניעה - צו להפסיק לאלתר את המפגע, ואם צריך, להפסיק את הפעילות המזהמת;
- ↔ לבקש צו עשה - להשיב את המצב לקדמותו
- ↔ לבקש צו עשה - לעשות כל הדרוש למניעת הישנות מקרים אלו.
- ↔ במידה ומתקיים מפגע סביבתי חוזר, רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים לתובע.

מה ההבדל בין תביעה ייצוגית לתביעה קבוצתית?

↔ קבוצתית מוגשת בשם קבוצה סגורה של תובעים; ייצוגית תחול על כל מי שמשתייך לקבוצה גם אם לא הצטרף בפועל. אין שלב מקדמי של אישור התובענה כקבוצתית כפי שיש בתובענה ייצוגית רגילה, וזאת על מנת לפשט ולקצר את ההליך שבד"כ בתביעות הנסובות על איכות הסביבה הינן דחופות יותר. בנוסף, בתובענה ייצוגית רגילה עיקר הסעד נסוב על הפיצוי לחברי הקבוצה ואילו בתובענה קבוצתית עיקר הסעד קבלת צו מבית משפט להפסקת המפגע הסביבתי.

א.3.3. תביעה אזרחית לפי פקודת הנזיקין:

איפה?

↪ בית משפט השלום - תביעה שעניינה עולת מטרד ליחיד היא תביעה בדבר שימוש במקרקעין, הסמכות מצוייה בידי בימ"ש השלום, שדן בזכות השימוש הסביר בנכס, גם כאשר הסעד המבוקש הוא הסרת המטרד.

חוק למניעת מפגעים קובע, כי הפרת הוראה בו תהיה גם "מטרד ליחיד" לפי פקודת הנזיקין (סעיף 13 לחוק למניעת מפגעים 1961).

מטרד ליחיד (סעיף 44 לפקודת הנזיקין) - ניתן לתבוע לפי עילה זו כאשר אדם מתנהג בעצמו או מנהל את עסקו או משתמש במקרקעין התפושם בידו באופן שיש בו הפרעה של ממש לשימוש סביר במקרקעין של אדם אחר או להנאה סבירה מהם בהתחשב עם מקומם וטיבם.

סייג: במידה והמזיק פועל בהיתר ולטובת הנפגע, הדבר ישמש לו להגנה לעניין זה לפי סעיף 45 לפקודת הנזיקין.

מי יכול לתבוע:

↪ רק מי שהוא מחזיק או בעלים של קרקע סמוכה (מי שהשימוש שלו בקרקע נפגע באופן ישיר).

מי יכול להיתבע:

↪ רק מי שמחזיק או בעלים של מקרקעין שבהם מתבצע המטרד.

מה הסעד שניתן לתבוע?

↪ צו מניעה – צו להפסיק לאלתר את המפגע, ואם צריך, להפסיק את הפעילות המזוהמת;

↪ צו עשה - צו להשיב את המצב לקדמותו;

↪ פיצוי כספי שיכול לבוא בנוסף או במקום צווים. הנזק צריך לנבוע ישירות מהמטרד.

א.3.4. תביעה ייצוגית:

איפה?

↪ בהתאם לסמכות העניינית והמקומית, לפי הסכום הנתבע הכולל (בית משפט השלום או מחוזי לפי הסכום).

↔ תביעה ייצוגית נגד רשות, שמבוקש בה סעד כספי של פיצויים או השבה, תוגש לבית משפט לעניינים מנהליים (ראה פירוט לעניין תביעה מנהלית בהמשך).

מי יכול לתבוע?

- ↔ אדם עם עילה לתביעה, היוצרת זיקה משותפת לקבוצה של אנשים, בשמם.
- ↔ רשות ציבורית - בשם קבוצת אנשים אשר עילת התביעה משותפת להם.
- ↔ ארגון - בשם קבוצת אנשים, זאת אם בית המשפט שוכנע כי קיים קושי להגיש את הבקשה ליחיד מהקבוצה בשם הקבוצה כולה, סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות.
- ↔ יש להגיש בקשה בכתב לביהמ"ש לאישור התובענה כייצוגית בצירוף כתב התביעה. כמו כן המגיש יברר האם כבר קיימת בקשה לאישור תביעה ייצוגית בעילה חופפת, אשר תלויה ועומדת, ויציין את פרטיה בבקשתו שלו.

מי הנתבע?

- ↔ בקשר למפגע סביבתי נגד גורם המפגע כהגדרתו בחוק למניעת מפגעים סביבתיים (סעיף 3.א לחוק תובענות ייצוגיות, תוספת שניה לחוק).
- ↔ סייג: לא תוגש תובענה ייצוגית נגד רשות מנהלית, בגין נזק שנגרם ע"י צד שלישי, שעילתה הפעלה או אי הפעלה של סמכויות פיקוח, הסדרה או אכיפה של הרשות ביחס לאותו צד שלישי. *כלומר – תביעה נגד רשות (משרד להגנת הסביבה, רשות מקומית וכו') אשר עוסקת באי אכיפה, או אי פיקוח על אתר פסולת וכיו"ב – אינה עילה לתביעה ייצוגית כספית, אלא "רק" לעתירה מנהלית, ראו פירוט בהמשך.

מה הסעד שניתן לתבוע?

- ↔ פיצוי כספי

א.3.5. הליך מנהלי:

איפה?

- ↔ בית משפט מחוזי ביושבו כבית-משפט לעניינים מנהליים או בית המשפט העליון ביושבו כבג"ץ.

מי הנתבע? רשות מנהלית:

- ↔ רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית.

↔ גופים ציבוריים ואנשים הממלאים תפקידים ציבוריים אשר פועלים מתוקף חוק.

מה תובעים?

- ↔ עותרים נגד החלטה של הרשות או העדר החלטה.
- ↔ עתירה נגד העיריה בשל אי אכיפת רישיונות עסק- העירייה צריכה לאכוף רישיונות עסק, אשר מותנים בקיום הוראות חוק רישוי עסקים וגם לענייני הוראות חוק מניעת מפגעים. כאשר העסק יוצר זיהום של אוויר/ רעש/ ריח בלתי סביר על העירייה לשקול את תוקף הרישיון של העסק. זאת לפי סעיף 9 לחוק למניעת מפגעים 1961 (למשל - רע"ס 11-09-19629 – עיריית אתא נ' עוף שפרעם בע"מ).
- ↔ עתירה נגד המשרד להגנת הסביבה בשל אי אכיפה של חוק למניעת מפגעים; העדר נקיטת צעדים כנגד מי שמפר את החוק; או העדר פיקוח וכיו"ב. סמכות השר מפורטת בחוק. הפעלת הסמכות בחוסר סבירות, או משיקולים זרים וכיו"ב – יכולה להיות עלה לעתירה מנהלית.
- ↔ עתירה/ ערר נגד מוסדות התכנון – יחידות האכיפה של ועדות התכנון אמורות לאכוף ולפקח על ביצוע תכניות מתאר, היתרי בניה ודיני תכנון ובניה. ככל שיש חריגה מהיתר או מתכנית, על המוסד התכנוני לפעול באופן משפטי כנגד הגורם המפר. האזרח יכול לתקוף את הרשות התכנונית על כך שאינה פועלת כנגד הגורם המפר.

א.3.6. הליך פלילי:

הגשת תלונה למשטרה:

- ↔ לכל אזרח זכות להגיש תלונה למשטרה על עבירה פלילית המתבצעת כנגדו או בסמוך אליו. המשטרה חייבת לקבל את התלונה, ברוב המקרים המשטרה פותחת בחקירה בעקבות הגשת תלונה. המתלונן הוא בדרך-כלל האדם שנפגע מהעבירה. עם הגשת התלונה, יימסר למתלונן אישור בכתב על הגשת התלונה ומספרה, אשר ישמש אותו למעקב אחר התלונה בהמשך.
- ↔ לעניינינו – הפרה של הוראות חוק למניעת מפגעים – מהווה עבירה פלילית של אחריות קפידה וניתן להתלונן עליה.

דיווח למחלקה לאכיפת דיני מקרקעין במשרד המשפטים:

המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין היא מחלקה באשכול הפלילי בלשכה הראשית של פרקליטות המדינה. היא מטפלת באופן ישיר ועקיף בתיקים פליליים בתחום התכנון והבנייה ובתיקים נבחרים שעניינם עבירות סביבתיות בבתי משפט מקומיים, בתי משפט שלום ובתי משפט מחוזיים בכל הארץ. המחלקה מגבשת את מדיניות התביעה בתחום התכנון והבנייה, ומוציאה הנחיות בעניינים שונים.

פרקליטי המחלקה מאשרים הגשת כתבי אישום והסדרי טיעון בעניינים מסוימים, חזרות מאישומים, מחיקת נאשמים וכיו"ב.

החל ממוחצית שנת 2012, לצד תפקידיה האמורים בתחום התכנון והבנייה, המחלקה מטפלת גם בתיקים פלילים שעניינם עבירות סביבתיות, שנחקרו על ידי יחידות החקירה של המשרד להגנת הסביבה. במסגרת זו, המחלקה מטפלת, בין היתר, בבדיקת בקשות של התביעה של המשרד להגנת הסביבה לקבל את אישור פרקליט המדינה להעמדתן לדין של רשויות מקומיות ונושאי משרה בהן, ומנהלת, בכל הערכאות, תיקים נבחרים – מורכבים או בעלי חשיבות מיוחדת – נגד מזהמים .

דרכי יצירת קשר עם המחלקה:

המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין בפרקליטות המדינה
קרית הממשלה תל-אביב
דרך מנחם בגין 125 תל-אביב
ת.ד. 7303 מיקוד 67138

דואר אלקטרוני: adm@justice.gov.il

טלפון: 03-7634600; פקס (י-ם): 02-6467985

קובלנה פלילית פרטית:

הליך פלילי לכל דבר שנפתח ע"י אזרח במקום ע"י המדינה, הליך זה נועד לפעמים על מנת לעורר את הפרקליטות (נציגת המדינה) לפעול ולהגיש כתב אישום. ניתן להגיש קובלנה פלילית על עבירות המנויות בחוק למניעת מפגעים, כלומר על עבירת גרימת ריח או רעש בלתי סבירים העלולים להפריע לאחרים.

↔ פרוצדורה: מגישים קובלנה במקום כתב אישום, ומנהלים את ההליך כמו משפט פלילי.

↔ **איפה? הקובלנה תוגש לבית משפט השלום לאחר מסירת ההודעה ע"י הקובל לשר להגנת הסביבה שבכוונתו לעשות כן, ולאחר שלא הוגש כתב אישום תוך 60 יום ע"י המדינה.**

↔ **חובת הוכחה:** הקובל צריך להביא ראיות ולשכנע את בית המשפט באשמת הנאשם מעל לכל ספק סביר (99%).

↔ **מי יכול לתבוע?** יחיד שנפגע, רשות מקומית שהדבר נעשה בתחומה, גופים המנויים בתוספת לחוק מניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות).

↔ **מה תובעים – הסנקציה:**

הסנקציה היא לפי דיני העונשין - מי שהורשע בגרימת מפגע רעש או ריח בלתי סבירים שפוגעים בזולת, דינו מאסר ששה חודשים או קנס. לגבי תאגיד דינו כפל הקנס כאמור. אם העבירה (גרימת רעש/ריח) נעברה בצורה חמורה, דין העובר אותה מאסר לשלוש שנים או כפל קנס. בשל עבירה של גרימת ריח/רעש בלתי סבירים ופוגעים באחרים ושכתוצאה ממנה השיג האדם טובת הנאה או רווח רשאי בית המשפט להטיל עליו קנס בגובה הרווח או טובת ההנאה. במצב שהריח/רעש נמשכים רשאי בית המשפט להטיל קנס בגובה של 5% על כל יום נוסף שבו נמשכת העברה.

ב. נספח – דברי חקיקה נוספים לידיעת האזרח

1.ב. סמכות העירייה לחוקק חוק עזר:

סעיף 6 לחוק מניעת מפגעים 1961 מסמיך רשות מקומית לקבוע הוראות באמצעות חוק עזר. לצורך ההדגמה, חוק עזר עשוי להכיל הוראות בדבר מניעת רעש, ריח ו/או שמירה על הסדר והניקיון. בין הערים אשר חוקקו חוק עזר מתוקף החוק למניעת מפגעים סביבתיים נמנות חולון¹, מודיעין², תל אביב³, ירושלים⁴, חדרה⁵ וחיפה⁶, עילבון⁷, פקיעין⁸. התושבים יכולים לפנות לנבחריהם ברשות המקומית ולפעול להעברת חוק עזר כדוגמת החוקים המובאים לעיל.

2.ב. פקודת העיריות [נוסח חדש]- תברואה, בריאות הציבור ונוחותו:

לפי סעיף 242 שדן בעניין תברואה, בריאות הציבור ונוחותו, תעשה העירייה פעולות אלה:

1. תנקוט אמצעים להסרת כל מטרד או למניעתו ותדאג לבדיקות שמטרתן לברר מה הם המטרדים הקיימים.
2. תורה בדבר פינוי סחי ואשפה מכל בית ותקבע את האגרות בעד פינוי כאמור.
3. תורה בדבר בדיקתם, הסדרתם, החזקתם, ניקויים והרקתם של ביבים, נקזים, בתי כסא, אסלות, בורות שופכין, מיפלשים, מזחילות, מירוצי מים, בורות אפר ואביזרים סניטריים.
4. תתקין ותקיים במצב טוב ומותקן פחי אשפה ציבוריים ושאר כלי קיבול שמניחים ומאספים בהם אשפה ותדאג שיוחזקו באופן שלא יהוו מטרד או מפגע לבריאות.

¹ חוק עזר לחולון (מניעת מפגעים ושמירת הסדר והניקיון), התשמ"ב 1982

² חוק עזר למודיעין מכביסרעות (שמירת איכות הסביבה, מניעת מפגעים), התשנ"ו 1996

³ חוק עזר לתל-אביב-יפו (מניעת רעש), התשמ"ג 1982

⁴ חוק עזר לי-ם (מניעת רעש), נתשס"ז 2007

⁵ חוק עזר לחדרה (מניעת מפגעים ושמירת הסדר והניקיון), התשמ"ד 1984

⁶ חוק עזר לחיפה (מניעת רעש), התשמ"ד 1984

⁷ חוק עזר בעניין תברואה וסילוק מפגעים תשל"ב 1972

⁸ חוק עזר בעניין תברואה וסילוק מפגעים תשכ"ט 1968

5. תתקין ותקיים במצב טוב, מחראות, משתנות ובורות שופכין ציבוריים ותדאג שיהיו בנויים ומוחזקים באופן שלא יהוו מטרד או מפגע לבריאות.
6. תדאג לטאטואם וניקויים של רחובות שאינם רכוש הפרט.
7. תמנע הצטברות של סחי ואשפה במקום ציבורי או פרטי במידה המהווה סכנה לבריאות הציבור ותנקוט אמצעים להסרת כל מטרד ציבורי הנובע מבור שופכין או נקז, בין פרטיים ובין ציבוריים, או מכל מקור אחר.
8. תמנע הזדהמותם של זרמים, תעלות, מירוצי מים או בארות והנחת אשפה על גדות זרם, תעלה או מירוצי מים או על פי באר, העלולה לגרום להזדהמותם.
9. תמנע שצינורות המיועדים לסילוק מי גשמים ישמשו לסילוק שפכין או סחי מבית כסא או מאסלה ותאסור התקנתם של נקזים אל ביב ציבורי שלא ברשות.
10. תורה בדבר בדיקת בתים ובנינים כדי לברר את מצב הנקיון שלהם או לענין אחר ובדבר אמצעים להשמדת עכברושים, עכברים ושאר שרצים.

3.ב. חוק שמירת ניקיון התשמ"ד - 1984

1. לפי סעיף 7(א) לחוק שמירת ניקיון **רשות מקומית** תקבע, בכפוף לכל דין, אתרים לסילוק או לריכוז וטיפול בפסולת בנין, גזם, צמיגים או גרוטאות רכב, בין בתחומה ובין מחוצה לו בתאום עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר; קביעה כאמור יכול שתיעשה במשותף בידי מספר רשויות מקומיות ויכול שתיעשה על פי הוראת, השר לאיכות הסביבה.
2. **נאמן ניקיון** - לפי סעיף 12(ג) לחוק שמירת ניקיון **ראש רשות מקומית** בהסכמת מפקד מחוז במשטרת ישראל, רשאי למנות כל אדם להיות נאמן ניקיון. נאמן ניקיון שמונה כאמור רשאי, לאחר שהציג תעודת מינויו כנאמן ניקיון, לדרוש ממי שהשליך פסולת, פסולת בנין או גרוטאות רכב ברשות הרבים או מרשות הרבים לרשות היחיד, ולכלך את רשות הרבים לנגד עיניו להזדהות בפניו, מי שנדרש להזדהות כאמור חייב לעשות כן.
3. **צו ניקוי** לפי סעיף 13ב לחוק שמירת ניקיון - נוכח **ראש רשות מקומית** או מי שהוא הסמיך לעניין זה, כי הושלכה פסולת או פסולת בנין ברשות הרבים או כי לוכלכה רשות הרבים, בתחום שיפוט הרשות המקומית וטרם הוגש כתב אישום, ולא הופעלה הסמכות השר לאיכות הסביבה או מי שהוא הסמיך לכך להגיש כתב אישום, רשאי ראש הראשות לצוות על מי שהשליך את הפסולת, על מי שלכלך את רשות הרבים או על בעל הנכס שבו הושלכה הפסולת, לנקות את הלכלוך ורשאי במידת הצורך לבקש להחזיר את המצב לקדמותו, באופן ובתקופת הזמן שתיקבע בצו ושתחילתה ממועד מסירת הצו.

4.ב. חוק רישוי עסקים, תשכ"ח 1968

1. שר הפנים רשאי לקבוע בצווים עסקים טעוני רישוי כדי להבטיח איכות נאותה של הסביבה, מניעת מפגעים ומטרדים, מניעת זיהום מקורות מים, בריאות הציבור, קיום הדינים הנוגעים לתכנון ולבניה; זאת לפי סעיף 1.א לחוק.
2. אדם המפעיל עסק ללא רישיון או היתר זמני דינו מאסר 18 חודשים ו/או הקנס.
3. במידה והתקבלה התראה מהממונה לבריאות העם, הממונה על איכות הסביבה, מפקד מחוז או רשות הרישוי והפועל ללא היתר לא חדל מפעולתו דינו קנס נוסף על כל יום נוסף בו נמשכת העבירה.

5.ב. תקנות מניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח מאתרי פסולת)-

1. תחזוקת אתר פסולת: על מפעיל אתר פסולת לתחזק את האתר כדי למנוע זיהומי אוויר וריח בלתי סבירים ועליו לפעול לפי תקנות אלו.
2. איסור הבערת פסולת: הבערת פסולת הינה מעשה אסור, על מפעיל האתר לנקוט אמצעים למנוע מקרים כאלו.
3. כיסוי הפסולת בחומר כיסוי: על מפעיל אתר הפסולת לכסות את הפסולת באופן יומיומי באמצעות חומר כיסוי בעובי 15 סנטימטרים לפחות. חומר זה יוחזק בכמות מספקת לתקופת עבודה של שבועיים לפחות ולצורך הפסקת בעירה שאירעה בעבר.
4. ציוד מכני לתחזוקת האתר ונהלים בעת שריפה: על המפעיל להחזיק ציוד זמין בכל עת לתפעול האתר ולכיבוי שריפות. על המפעיל להכין מראש נהלים בעת התרחשות שריפה כמו למשל קביעת כוח אדם והפעלת הציוד כדי לכבות את השריפה במהירות האפשרית.

העונש: מי שעובר על הוראות תקנות אלו דינו- מאסר ששה חודשים/ קנס.

6.ב. תקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש), התשנ"ג-1992 -

- אין לבצע באזור מגורים בין השעות 00:00-22:00, פריקה וטעינה או טלטול מכלים לרבות מכלי אשפה באופן הגורם או העלול לגרום לרעש.
- רעש בלתי סביר הוא רעש החורג מעבר לרמות הרעש המותרות (בהתאם למקום היווצרותו, משכו ולחלק בשעות היממה שבו הוא מתבצע)
- מדידת רעש בלתי סביר נעשית באמצעות מד רעש.